

سۇئال

بىز قوي ۋە توخۇغا ئوخشاش ئۆي ھاياتلىرىنى تەربىيەلەيمىز. ئۆيىنىڭ بىر تەرىپىدە ئۇلارغا ئورۇن ھازىرلاپ بېرىمىز، ئۇلارنىڭ تۇرىدىغان جايىنى تېزەك، سۈيدۈك ۋە سېسىق پۇراقىلاردىن تازىلاش ئۈچۈن ھەر ھەپتىدە يۇيۇپ تۇرىمىز، بەزىدە ئىككى ھەپتىدە بىر قېتىم يۇيىمىز، لېكىن شۇنداق تازىلاپ تۇرساقمۇ بەزى سېسىق پۇراقىلار قېلىپ قالىدۇ، خوشنىلىرىمىز بۇنى ياقىتۇرمايدۇ، شۇنىڭ بىلەن قوينى قويۇپ توخۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتۇق، چۈنكى قوينى ئوغرىدىن ساقلاپ قىلىش ئۈچۈن پەقەت كېچىسى ياتىدىغان يېرىگە كىرگۈزۈمىز. مېنىڭ سوئالىم: بىزنى قوينى ئوغرىلىنىپ كېتىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن پەقەت كېچىدىلا ئورنىغا كىرگۈزۈۋەتسەك، تۇرىدىغان يېرىنى ھەر ھەپتىدە ياكى ئىككى ھەپتىدە بىر قېتىم يۇيۇپ تۇرساقمۇ بۇ خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزگەنلىك ھېسابلىنمايدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

خوشنىلار قوي، توخۇ ۋە باشقا ھاياتلارنىڭ پۇرىقىدىن ئەزىيەت چەكسە، ئۇلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشتىن قول يېغىش كېرەك، بۇ ھاياتلاردىن خالاس بولۇش ياكى بۇلارنى يىراق جايدا تەربىيەلەش كېرەك، خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشنىڭ ھارام ئىكەنلىكى توغرىسىدا نۇرغۇن دەلىللەر بار.

ئەبۇ شۇرەيھتىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ بىلەن قەسەم! مۇمىن بولمايدۇ، ئاللاھ بىلەن قەسەم! مۇمىن بولمايدۇ، ئاللاھ بىلەن قەسەم! مۇمىن بولمايدۇ، ئەي ئاللاھنىڭ روسۇلى، كىم ئۇلار!؟ دېيىلگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: خوشنىلىرى ئۇنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن خاتىرجەم بولالمايدىغان كىشى دېگەن». [بۇخارى رىۋايىتى 6016 – ھەدىس].

ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «خوشنىلىرى ئۇنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن خاتىرجەم بولالمايدىغان كىشى جەننەتكە كىرەلمەيدۇ». [مۇسىلىم رىۋايىتى 46-ھەدىس].

ئىبنى ھەجەر ھەيتەمىي "چوڭ گۇناھلارغا يېقىنلىشىشتىن چەكلەش" ناملىق ئەسىرى- 1 توم- 422 بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "ئىككى يۈز ئونىنچى گۇناھ" "گەرچە زىممى بولسىمۇ خوشنىلىرىغا ئەزىيەت بەرمەسلىك" دېگەن بابتا كەلتۈرگەن.

ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جەبرائىل ئەلەيھىسسالام دائىم ماڭا خوشنىلار توغرىسىدا نەسىھەت قىلغانلىقى ئۈچۈن يېقىندا خوشنىلار ۋارىس بولۇپ قالامدىكىن دەپ ئويلىغان» [بۇخارى رىۋايىتى 6105 - ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2624 - ھەدىس].

يېقىن ئالىملىرىمۇ خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشتىن چەكلەش توغرىسىدا دەلىللەرنى بايان قىلغان.

"دۇرەر ئەل ھۇككام شەرھى مەجىللەتلى ئەھكام- 3 "توم- 216 بەتتە": قايسى يول بىلەن بولمىسۇن خوشنىغا كېلىدىغان ئېغىر زىياننى مۇداپىئە قىلىش "تېمىسى ئاستىدا مۇنداق كەلگەن: بەشىنچى مەسىلە: بىر كىشى مەسچىتكە يېقىن جايغا قۇشخانا ياسىغان بولسا، بوغۇزلانغان ھايۋانلارنىڭ پۇرىقى ۋە تېزەكلىرىنىڭ سېسپىچىلىقىدىن ناماز ئوقۇغۇچىلارغا ئەزىيەت يەتكەن بولسا، قازى بۇ ئىشنى بىلسە بۇنىڭدىن چەكلەش كېرەك بولىدۇ". "ئەلى ھەيدەر ئەپەندى."

ئالتىنچى مەسىلە: "بىر كىشى ئۆز ھويلىسىدا تېرە ئاشلىسا، بۇنىڭدىن خوشنىلىرى ئەزىيەت چەكسە چەكلەيدۇ، ئەمما بەزى ۋاقىتلار قىلسا داۋاملىق قىلمىسا بۇنىڭ زېيىنى يوق، بۇنىڭدىن چەكلەيدۇ". [دۇرەرۇل مۇختار.] "

لونىشرسىينىڭ "ئەل مئىيار" ناملىق ئەسىرى- 8 توم- 412 بەتتە: بەزى كىشىلەر: ئەبۇ ھەپسە ئەتادىن: بىر كىشى ئۆز ھويلىسىدا سېركە تەييارلىغان بولسا، خوشنىلىرى ئۇ كىشىگە: بۇنىڭ پۇرىقى بىلەن بىزگە ۋە ئەتراپتىكىلەرگە ۋە تاملارغا ئەزىيەت يەتكۈزدۈك دېسە قانداق قىلىشى كېرەك؟ دەپ سورالغاندا، ئۇ كىشى مۇنداق جاۋاب بەرگەن: "تىبابەت ئەھلى: سېركىنىڭ پۇرىقى ئەزىيەت بولىدۇ دېسە، قۇرۇلۇشچىلار: بۇ پۇراقنىڭ تامغا تەسىرى بولىدۇ دېسە، ئۇ ۋاقىتتا ھويلىسىدا سېركە تەييار قىلىشتىن چەكلىنىدۇ، لېكىن خوشنىلارنىڭ تېمىدىن ئايرىم تام سېلىپ پۇراقنىڭ ئۇلارنىڭ تېمىغا يېتىشىنى چەكلىسە ۋە ئۇلارغا ئەزىيەت يەتمەيدىغان بولسا، چەكلەنمەيدۇ. شەيخ ئەبۇ بەكىر بىن ئابدۇراھمان خوشنىلار ۋە ئۇلارنىڭ تېمى ئۈچۈن بۇنداق قىلىشتىن چەكلەش توغرىسىدا پەتىۋا بەرگەن".] .

ئۇ كىشىگە دەيدىغىنىمىز: توخۇلارنى تۈگىتىپ ياخشى قىلىپسىز. ئەمما قوي بولسا، قوينىڭ مۇشۇ ئۆيدە تۇرىشى سەۋەبىدىن ئۇنىڭ پۇرىقىدىن ۋە باشقا تەرەپلەردىن خوشنىلار ئەزىيەت چېكىدۇ، سىلەر ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇڭلار ياكى يىراق جايغا يۆتكىۋېتىڭلار.

ئۆي ھايۋانلىرىغا كەلسەك: ئۇ ئۆينىڭ ئىچىدە بولىدۇ، سىلەرنىڭ يۇرتۇڭلاردا كىشىلەر مەلۇم ھايۋانلارنى ئۆيدە بېقىپ ئادەتلەنگەن بولسا، ئادەتلەنمىگەن ئىشلار چەكلەنسىمۇ ئادەت قىلغان ئىشلاردا كەڭچىللىك قېلىنىدۇ، ئۆزى ئۆيدە تەربىيەلەش ۋە قانائەت قىلىشنى مەقسەت قىلغان نەرسىلەردە مۇستەقىل بولىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.